

ÖĞRENCİ

ADI: .....

SOYADI: .....

SINIFI: .....NO: .....

**ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 9. SINIFLAR
1. DÖNEM 2. YAZILI ÖRNEK SORULARI**

Okulunuzun Adı

.....

.....

.....

3. Metinlerin sınıflandırılması**1. Aşağıda verilen metinler, türlerine göre sınıflandırıldığında hangisi dışarıda kalır?**

- A) Gezi yazısı   B) Makale   C) Deneme   D) Sohbet   E) Fıkra

A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

2. Aşağıdakilerden hangisi hikâyenin yapı unsurlarından biri değildir?

- A) Yer   B) Zaman   C) Kişi   D) Olay örgüsü   E) Bakış Açısı

A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç ile belirtilen yere virgül (,) getirilemez?

- A) Son günlerde ailemi aramaya bile vakit bulamıyorum ( ) dedi.
B) Eski mahallemizin girişinde sarı boyalı ( ) köhne bir dükkan vardı.
C) Sınav sonuçlarının açıklandığı gün tatile çıkarsa ( ) geri gelmesi gerekecek.
D) Siparişlerini bitirince yanıma gelecek ( ) babaannesinin evini temizlemeye gideceğiz.
E) Arkadaşım ( ) bu yoğunlukta bizimle yeterince ilgilenemeyeceğini uygun bir dille belirtti.

A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) Olaylar git gide sarpa sarmaya başladı.
B) Yeni aldığı eşofmanlarını serviste unutmuş.
C) Elektrik kesintisi kısa süreli olacak.
D) Döndüğünde hiçbirini yerinde bulamadı.
E) Yalnız yaşamayı kendi tercih etti.

A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde topluluk ismi yoktur?

- A) Heyet bu hafta sonu Türkiye'de olacak.
B) Sınıfımızı temizlemek için okula erkenden geldik.
C) Bir demet gül ile kapımda beliriverdi.
D) Bir grup genç ormanda kaybolmuş.
E) Çoban sürüyü kontrol etmekte zorlanıyor.

A.1.3. Şiirde ahengi sağlayan özellikleri/unsurları belirler.

6. ...

Yiğit olan gizli sırrı bildirmez

Güzel olan gül benzini soldurmaz

Her olur olmaza meyil aldırılmaz

Bir şahan avlar da bazım var benim

Karac'oglan der ki konanlar göçmez

Bu ayrılık bizlen arasın açmaz

Bir kötü gönlüm var güzelden geçmez

Ne güzele doymaz gözüm var benim

Bu şiirle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Anonim halk edebiyatı ürünüdür.
- B) 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.
- C) Yarım uyak kullanılmıştır.
- D) Lirik bir söyleyiş vardır.
- E) Uyak düzeni aaab'dir.

A.2.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

7. **Aşağıdakilerin hangisinde cümlelerin anlamı yay ayrıç içinde verilen anlamla uyuşmamaktadır?**

- A) Şiir okunurken seslerin içeriği yansıtmak üzere vurgu ve tonlama yapılarak çıkarılmasıdır. (Ses Akışı)
- B) Dizelerde aynı ünsüzlerin ahenk sağlayacak şekilde sıkça tekrarlanmasıdır.(Aliterasyon)
- C) Halk şiirinde âşıkların mahlas almalarına, adlarını veya mahlaslarını kullanmalarına verilen addır.(Tapşırma)
- D) Şiirin nazım birimi, ölçüsü ve uyak örgüsüne göre kazandığı biçimsel özelliklerin genel adıdır.(Nazım Türü)
- E) Şiirin bütünü oluşturulan dizelerin kümeleniş biçimine verilen addır. (Nazım birimi)

A.1.4. Şiirin nazım biçimini ve nazım türünü tespit eder

8. **Aşağıdakilerin hangisinde beyitlerle kurulan nazım şekilleri bir arada verilmiştir?**

- A) Mesnevi – Kıt'a- Müstezat- Gazel- Rubai
- B) Gazel – Müstezat- Kıt'a- Mesnevi – Kaside
- C) Gazel – Kıt'a- Tercii bent- Terki b bent- Kalenderi
- D) Kaside – Müstezat- Tercii bent- Kalenderi- Murabba
- E) Mesnevi – Müstezat- Terki b bent- Murabba- Terzarima

A.1.5. Şiirdeki mazmun, imge ve edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını değerlendirir.

9. Aşağıdaki dizelerin hangisinde ayraç içinde verilen sanat yoktur?

- A) Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna:
Tenimde bir yara işler gibisin. (İntak)
- B) Öyle bir boşandın ki çöle benzer ömrüme
Bir Nuh tufanı oldu, sel değil, sağanak değil (Telmih)
- C) Kuşlar küsmüş yuvaya, ağaçlar yaprak vermez
Bu kavgalar bitecek, zulüm ebedî değil (Teşhis)
- D) Tok olanlar bilemez çektiğini aç kalanın
Sırtı pek kimseye ahval-i şita yaz görünür (Tezat)
- E) Bu kadar letafet Çünkü sende var
Beyaz gerdanında bir de ben gerek (Tenasüp)

A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

10. Duruluk; anlatımda gereksiz sözlere yer vermemektir. Bir söz cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında daralma veya bozulma olmuyorsa o söz gereksizdir. Duruluk ilkesine uyulmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinin anlatımında duruluktan söz edilir?

- A) Gizli sırlarımı ortaya çıkardığı için üzgün değildi.
- B) Topraklarının büyük bir bölümü ormanlarla kaplıydı.
- C) Kurstan çıkan öğrencilerimiz henüz daha eve gitmemiş.
- D) Aralık ayında gece sıcaklık sıfırın altında eksi on derecedeydi.
- E) Edebiyatımızda, Arapça ve Farsça dillerinden gelmiş sözcükler var.

A.2.13. Metni yorumlar.

11. Yayımı 1913'te başlayan Halka Doğru dergisi, halkın toplumsal seviyesine inmeyi amaç edindi. İmparatorluktaki milliyetçilik hareketleri, o sırada iktidarda bulunan İttihat ve Terakki Cemiyetince desteklediği için kısa zamanda büyük gelişme gösterdi. Milliyetçilik, özellikle Türkçülük hareketinin önderi durumunda olan Ziya Gökalp, yazılarıyla ve İstanbul Üniversitesinde verdiği sosyoloji dersleriyle hem milliyetçilik ilkelerinin aydınlarca benimsenmesinde hem de milli bir edebiyatın yaratılmasında başlıca etken oldu.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

- A) Ziya Gökalp, milli bir edebiyatın yaratılmasına katkı sağladı.
- B) Halka Doğru dergisi 20. yüzyılda yayım hayatına başladı.
- C) Milliyetçilik hareketi yönetim tarafından desteklenmemektedir.
- D) Ziya Gökalp, milliyetçilik hareketinin aydınlarca benimsenmesinde etkin rol oynadı.
- E) Milliyetçilik hareketleri kısa zamanda büyük gelişme yaşadı.

12 ve 13. soruları verilen şiirden hareketle cevaplayınız.

UÇUN KUŞLAR

Uçun kuşlar uçun, doğduğum yere

Şimdi dağlarında mor sümbül vardır

Ormanlar koynunda bir serin dere

Dikenler içinde sarı gül vardır

O çay ağır akar, yorgun mu bilmem

Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem

Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem

Yüce dağ başında siyah tül vardır

Orda geçti benim güzel günlerim

O demleri anıp bugün inlerim

Destan-ı ömrümü okur dinlerim

İçimde oralı bir bülbül vardır

...

A.1.2. Şiirin temasını belirler.

12. Yukarıdaki dizelerin teması aşağıdakilerin hangisidir?

A) Baharın Gelişi

B) Memleket özlemi

C) Yalnızlık

D)Günlerin hızlı geçmesi

E)Doğa Sevgisi

A.1.3. Şiirde ahengi sağlayan özellikleri/unsurları belirler.

13. Bu şiirle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A)11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

B) Nazım birimi dördlüktür.

C) Koşma tipi uyak düzeni vardır.

D) Zengin uyağa yer verilmiştir.

E) Satirik şiir türüne örnektir.

A.1.12. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

14. Aşağıdaki dizelerin hangisinde soru anlamı bir sıfatla sağlanmıştır?

A) Hangisini alacağına karar verdin mi?

B) Buraya kadar nasıl bir yol izledin?

C) Bunun sorumlusu acaba kim olacak?

D) Yanımıza yarın sabah mı gelecek?

E) Ne zaman sınava gireceği belli mi?

2. Edebiyatın bilimle ve güzel sanatlarla ilişkisi

15. Güzelliğin peşinde olan insanoğlu, idealize ettiği güzelliği yansıtmak için güzel sanatlardan yararlanmıştır. Güzel sanatlar; işitsel (fonetik), görsel (plastik) ve dramatik (ritmik) sanatlar olmak üzere üç gruba ayrılır.

Bu bilgidен hareketle aşağıda verilen güzel sanatlardan hangisi işitsel (fonetik) sanatlar başlığı altında değerlendirilir?

- A) Opera   B) Tiyatro   C) Edebiyat   D) Resim   E) Dans

A.1.7. Şiirde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

16. YAŞAMAYA DAİR

Yaşamak şakaya gelmez,

büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın

bir sincap gibi mesela,

yani, yaşamının dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,

yani bütün işin gücün yaşamak olacak.

Yaşamayı ciddiye alacaksın,

yani o derecede, öylesine ki,

mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,

yahut kocaman gözlüklerin,

beyaz gömleğinle bir laboratuvarında

insanlar için ölebileceksin,

hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,

hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,

hem de en güzel en gerçek şeyin

yaşamak olduğunu bildiğin halde.

Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,

yetmişinde bile, mesela, zeytin dikeceksin,

hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,

ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için,

yaşamak yanı ağır bastığından.

Verilen metinde aşağıdaki evrensel değerlerden hangisi yer almaz?

- A) Çalışmak
B) Yaşamı sevmek
C) İnsanlığı sevmek
D) Beklenmeye girmek
E) Başkaları için fedakarlık yapmak

17. Otuz Beş Yaş

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafîle bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma Kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünüyorsunuz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan

Aşağıdakilerden hangisi bu dizelerin şairi için söylenemez?

- A) Şair; otuz beş yaşı, yolun yarısı olarak kabul ediyor.
B) Şair; saçlara beyazların düşmesini yaşlanma belirtisi olarak alır.
C) Şair, zamanın insanı nasıl olumsuz yönde değiştirdiğini vurguluyor.
D) Şair; gençlik günlerindeki o umut dolu, neşeli günlerine geri dönmüştür.
E) Şairin gençlik yıllarındaki canlılık, delidoluluk kaybolmuş, hayata bakış açısı değişmiştir.

18. Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Boşa aranırdım, boşa daldardım
Açıldım engine kıyına vardım
Canım pahasına inci çıkardım
Bir sağlam ipliğe dizemiyorum.

Verilen şiirleri karşılaştırdığımızda aşağıdakilerden hangisi söylenemez.

- A) İki şiir de hece ölçüsüyle yazılmıştır.
B) İki şiirin de uyak şeması farklıdır.
C) İki şiirin de nazım birimi dördlüktür.
D) İki şiirin de türü satiriktir.
E) İki şiirin de teması farklıdır.

19. Sana gitme demeyeceğim.

Üşüyorsun ceketimi al.

Günün en güzel saatleri bunlar.

Yanımda kal.

Sana gitme demeyeceğim.

Gene de sen bilirsin.

Yalanlar istiyorsan yalanlar söyleyeyim,

İncinirsin.

Sana gitme demeyeceğim,

Ama gitme, Lavinia.

Adını gizleyeceğim

Sen de bilme, Lavinia.

Şiirden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Şair içindeki duyguları, hiçbir dolaylı yola başvurmadan olduğu gibi aktarıyor.
- B) Söz sanatlarını anlatımı kuvvetlendirmek için yoğun olarak kullanmış.
- C) Şair eleştirel bir dille sevgisini anlatıyor.
- D) Karşılık bulduğu aşkını dile getirmiştir.
- E) Süslü ve abartılı bir anlatım hakimdir.

20. Eskiden her mahallenin kendine ait hususi bir havası, bir tarz-ı hayatı vardı. Şimdi ise birbirinin kopyası aynı tiple, soğuk, cansız binlerce apartman, ruhsuz beton kütleleriyle bütün şehirleri aynileştirmiş, şehirlerin, mahallelerin ruhu yok olmuştur. Artık her yer aynı ve hiç kimse bir yere ait değil. Mahalleler kendine özgü kimliği olan ve yine dinî / sosyal merkezler, küçük çarşılar, çeşmeler, küçük imalathaneler ile birlikte "kendine yeterli yerler" idi. Her mahalle birbirinden bir duvarla olmasa bile bir ağaçlık bölge ile ya da bir dere gibi tabii bir engelle birbirinden ayrılıyordu. Mahallede kendiliğinden bir otokontrol vardı çünkü herkes birbirini tanır, yabancılar derhal fark edilir, asayiş kolayca sağlanırdı.

Verilen metinde aşağıdaki sosyal öğelerden hangisi yer almaz?

- A) Otokontrol kültürü
- B) Mahallerin hayat tarzı
- C) Mahalledeki dayanışma
- D) Mahallelerin kendine özgü kimliği
- E) Mahalledekilerin birbirini tanımaması